

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 stycznia 2012 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący:	SSA Bogusław Tocicki
Sędziowie:	SSA Ryszard Ponikowski (spr.) SSA Tadeusz Kielbowicz
Protokolant:	Anna Turek

przy udziale Prokuratora Prokuratury Apelacyjnej Urszuli Piwowarczyk - Strugały

po rozpoznaniu w dniu 31 stycznia 2012 r.

sprawy **B. G.**

o odszkodowanie i zadośćuczynienie za niesłuszne tymczasowe aresztowanie

z powodu apelacji wniesionej przez wnioskodawcę

od wyroku Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze

z dnia 5 września 2011 r. sygn. akt III Ko 35/11

I. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok uznając apelację za oczywiście bezzasadną;

II. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. Ł. K. 120 zł tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawcy B. G. z urzędu w postępowaniu odwoławczym oraz 27,60 zł tytułem zwrotu podatku VAT.

UZASADNIENIE

Skazany B. G. wniósł o zasądzenie na jego rzecz zadośćuczynienia w kwocie 4 000 złotych za okres tymczasowego aresztowania jaki został wobec niego zastosowany przez Sąd Rejonowy w Jeleniej Górze w sprawie o sygn. akt II K 422/09. W uzasadnieniu swojego wniosku wskazał, iż okres tymczasowego aresztowania był dłuższy o 1 miesiąc i 25 dni od orzeczonej wobec niego w tej sprawie kary pozbawienia wolności. W tym zaś okresie nie mógł on korzystać ze wszystkich przywilejów przysługujących osobom odbywającym karę pozbawienia wolności, w szczególności nie mógł uczestniczyć w zajęciach odbywających się na świetlicy, dzwonić, wysyłać listów.

Wyrokiem z dnia 5 września 2011 roku sygn. akt Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze oddalił wniosek skazanego B. G..

Od niniejszego wyroku apelację wniósł pełnomocnik wnioskodawcy zarzucając naruszenie prawa materialnego poprzez błędną jego wykładnię i uznanie, że dłuższy okres tymczasowego aresztowania o 1 miesiąc i 25 dni od

orzeczonej wobec oskarżonego kary pozbawienia wolności nie stanowi niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania. Podnosząc niniejszy zarzut wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie na rzecz B. G. kwoty 4 000 zł tytułem odszkodowania i zadośćuczynienia za niesłuszne tymczasowe aresztowanie w sprawie II K 422/09 Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje

Apelacja pełnomocnika wnioskodawcy uznana została za całkowicie bezzasadną, co skutkowało utrzymaniem w mocy zaskarżonego wyroku.

Wprawdzie poprawność formalna, w tym komunikatywność, sporządzonego przez Sąd Okręgowy uzasadnienia zaskarżonego wyroku może budzić zastrzeżenia (na co Sąd Apelacyjny jedynie wskazuje poza zarzutami skargi), tym niemniej wydane w niniejszej sprawie rozstrzygnięcie należy uznać za w pełni trafne pod względem merytorycznym. Bezsprzecznie bowiem brak było podstaw do uwzględnienia wniosku, a tym samym zasądzenia odszkodowania.

W sprawie, z którą związany jest niniejszy wniosek o zasądzenie odszkodowania, wnioskodawca B. G. na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze został tymczasowo aresztowany w dniu **31 sierpnia 2009 roku**. **Postanowienie o tymczasowym aresztowaniu B. G. w tejże sprawie zostało uchylone w dniu 25 czerwca 2010 r.** postanowieniem Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze (sygn. akt 422/09).

Znaczenie rozstrzygające dla oceny zasadności wniosku B. G. mają ustalenia dla których w pełni wiarygodną podstawę stanowią dokumenty zgromadzone w aktach niniejszej sprawy, w tym w szczególności z pisma Dyrektora Aresztu Śledczego we W. z dnia 13 kwietnia 2011 (k. 60), oraz opinii o skazanym z dnia 14.06.2011 r. (k. 82). Z treści tych dokumentów bez żadnych wątpliwości wynika, że wnioskodawca , w okresie objętym postanowieniami o zastosowaniu i przedłużeniu czasu trwania tymczasowego aresztowania w sprawie Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze (sygn. akt 422/09), **w następstwie wykonania tychże postanowień , nie odbył ani jednego dnia pozbawienia wolności, którego nie powinien odbyć. K ażdy bowiem dzień jego pozbawienia wolności znajduje uzasadnienie w prawomocnych orzeczeniach sądów, których moc obowiązująca nie została podważona.** I tak:

- okres **09.07.2009 – 22.09.2009** został zaliczony na poczet kary orzeczonej przez Sąd Rejonowy w Legnicy w sprawie o sygn. akt II K 604/08(k. 82);
- okres **od 22.09.2009 do 25.09.2009** został mu zaliczony na poczet kary orzeczonej przez Sąd Rejonowy w Olsztynie w sprawie o sygn. akt VII K 912/09 (k. 82);
- okres od **25.09.2009 – 29.09.2009** r. został mu zaliczony na poczet kary orzeczonej przez Sąd Rejonowy w Jeleniej Górze będącej przedmiotem wniosku o odszkodowanie sprawie o sygn. akt 422/09 (postanowienie Sądu w Jeleniej Górze z dn. 28.04.2011 r. sygn. akt Ko 4114/10 k.111-112);
- okres od dnia **29.09.2009- 17.11.2009** został mu zaliczony na poczet kary orzeczonej przez Sąd Rejonowy Warszawa Śródmieście w sprawie o sygn. akt V K 1921/03 (k. 82)
- w okresie **17.11.2009- 06.01.2010** r. odbywał karę pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w Szczecinie sygn. akt V K 1867/03 (k. 60 i k.82);
- okres **06.01.2010 – 08.01.2010** r. został mu zaliczony na poczet kary orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego Warszawa Śródmieście w sprawie o sygn. akt V K 1921/03 (k. 82);
- w okresie **08.01.2010 – 17.02.2010** r. odbywał zastępczą karę pozbawienia wolności za grzywnę orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w Ostrołęce sygn. akt II K 74/04 (k. 60 i 82);

- okres **17.02.2010 – 15.03.2010** r. - został mu zaliczony na poczet kary orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Warszawie - Śródmieściu o sygn. akt V K 1921/03 (k. 82);
- w okresie **15.03.2010 – 22.03.2010** r. wykonywana była kara porządkowa pozbawienia wolności orzeczona w sprawie Sądu Rejonowego w Dzierżoniowie sygn. akt II K 276/09 (k. 82)
- okres **22.03.2010 – 24.05.2010** r. został mu zaliczony na poczet kary orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Warszawie - Śródmieściu o sygn. akt V K 1921/03 (k. 82);
- okres **24.05.2010 – 01.07. 2010** r. został mu zaliczony na poczet kary orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Lubaniu sygn. akt II K 206/06 (k.82)

Powyższe zestawienie w sposób oczywisty potwierdza, że nie został spełniony warunek sine qua non skutecznego dochodzenia odszkodowania za niesłuszne skazanie, tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie, określony w art. 552 § 1 i 4 k.p.k. Tym niemniej, odwołując się do uzasadnienia wniesionego przez skarżącego środka odwoławczego, zasadnym wydaje się poczynienie jeszcze kilku uwag.

Obarczone rażącym błędem logicznego rozumowania pozostają w szczególności twierdzenia skarżącego, w których wywodzi, iż w niniejszej sprawie doszło do naruszenia przepisu prawa materialnego art. 63 § 1 k.k. poprzez błędną jego wykładnię. Zarzut ten razi tym bardziej, iż argumentację zawartą w treści apelacji skarżący opiera o tezy orzeczeń Sądu Najwyższego oraz sądów apelacyjnych, których rzeczywiste znaczenie pełnomocnik wnioskodawcy, jak się wydaje, ignoruje lub interpretuje je w sposób oczywiście błędny. Zgodnie z dotychczasową linią orzeczniczą prezentowaną przez Sąd Najwyższy, **szkoda nie powstaje w sytuacji, w której okres tymczasowego aresztowania zalicza się na poczet orzeczonej w tej samej lub w innej sprawie kary pozbawienia wolności**. Z taką właśnie sytuacją mamy do czynienia w niniejszej sprawie, w której aktualizuje się alternatywa rozłączna o jakiej mowa w orzeczeniu Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 30 kwietnia 2008 r. (na które powołuje się skarżący), co tym samym wyklucza możliwość skutecznego dochodzenia odszkodowania w trybie art. 552 k.p.k. Fakt zaliczenia w całości okresu tymczasowego aresztowania na poczet kar pozbawienia wolności powoduje zrekompensowanie szkody powstałej wskutek zastosowania tego środka. Do kompensaty szkody bowiem, zarówno tej majątkowej, jak i niemajątkowej, dochodzi właśnie w sytuacji zaliczenia na podstawie art. 63 § 1 k.k. i art. 417 k.p.k. okresu tymczasowego aresztowania na poczet kary (nie tylko pozbawienia wolności) – zarówno w sprawie, w której było ono stosowane, jak również i w innej.

Nie bez znaczenia pozostaje ponadto fakt, iż B. G. pozostawał równolegle w reżimie tymczasowego aresztowania na potrzeby spraw toczących się:

- przed Sądem Rejonowym w Legnicy sygn. spraw II K 604/08 w okresie od

9.07.2009- 22.09.2009 r.,

- przed Sądem Rejonowym w Olsztynie sygn. akt VII K 912/09 w okresie 09.07.2009- 25.09.2009 r.
- w Prokuraturze Rejonowej G.Ds. 59/09 w okresie 09.09.2009 – 23.09.2009 r,
- przed Sądem Rejonowym w Sopocie II K 448/09 w okresie 16.02.2010 – 2.06.2010 r.,
- przed Sądem Rejonowym w Lwówku Śląskim II K 14/10 w okresie 05.05.2010 – 25.05.2010 (k. 60).

Tak więc stosowanie wobec niego dolegliwości związanych z tymczasowym aresztowaniem było niezbędne nie tylko w związku z toczącym się postępowaniem w sprawie Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze sygn. akt 422/09, lecz także w związku z innymi postępowaniami i koniecznością zabezpieczenia ich prawidłowego toku.

W związku z powyższym, raz jeszcze należy podkreślić, że zgodnie z art. 63 § 1 k.k. na poczet kary pozbawienia wolności zaliczeniu podlega wyłącznie okres **rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie**. Nie podlega jakiegokolwiek dyskusji lub wątpliwości, że „rzeczywiste pozbawienie wolności” to takie, które realizowane jest w danej sprawie, wyłącznie na podstawie orzeczeń wydanych w toku postępowania w tej sprawie (postanowienia o tymczasowym aresztowaniu), a oskarżony nie jest w tym samym czasie pozbawiony wolności na innej podstawie prawnej, w innej sprawie, już prawomocnie zakończonej lub będącej w toku. Tak zatem, zaliczeniu nie może podlegać okres tymczasowego aresztowania wskazany w postanowieniu o tymczasowym aresztowaniu wtedy w szczególności, gdy:

- a) w stosunku do oskarżonego zostało wprawdzie wydane postanowienie o tymczasowym aresztowaniu, ale na mocy tego postanowienia nie odbył on ani jednego dnia pozbawienia wolności bowiem w dniu jego zatrzymania (np. po kilku tygodniach od tymczasowego aresztowania) i przesłuchania, postanowienie o tymczasowym aresztowaniu zostało uchylone,
- b) w stosunku do oskarżonego zostało wprawdzie wydane postanowienie o tymczasowym aresztowaniu, ale w tym czasie odbywał on karę pozbawienia wolności orzeczoną w innej sprawie (i wprowadzenie odmiennego reżimu związanego z równoległe stosowanym tymczasowym aresztowaniem nie daje żadnej podstawy dla domagania się odszkodowania, o czym także w dalszych uwagach),
- c) w stosunku do oskarżonego zostało wprawdzie wydane postanowienie o tymczasowym aresztowaniu, ale wcześniej został on tymczasowo aresztowany w innej sprawie, pozostawał do dyspozycji organu prowadzącego postępowanie w tamtej sprawie i w tamtej sprawie okres tymczasowego aresztowania został zaliczony na poczet orzeczonej kary pozbawiania wolności.

Faktem jest, że w sprawie Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze (sygn. akt 422/09) wobec oskarżonego B. G. stosowano tymczasowe aresztowanie, a także to, że określony w treści postanowień sądowych okres tego tymczasowego aresztowania przekroczył o 1 miesiąc i 25 dni okres prawomocnie wymierzonej B. G. kary pozbawienia wolności. Faktem jednakże jest również to, że z całego okresu tymczasowego aresztowania od dnia 31 sierpnia 2009r. do dnia 25 czerwca 2010r. objętego postanowieniami sądów w tej sprawie, tylko cztery dni – od dnia 25 września 2009r. do dnia 29 września 2009r. – nie zostały zaliczone na poczet kar pozbawienia wolności wymierzonych wnioskodawcy w innych sprawach. Ten wszakże czterodniowy okres został wnioskodawcy zaliczony przez Sąd Rejonowy w Jeleniej Górze w trybie art. 420 k.p.k. na poczet kary pobawienia wolności orzeczonej w tej sprawie.

W pozostałym okresie formalnego stosowania tego środka zapobiegawczego (z wyłączeniem zatem wyżej wskazanych 4 dni) o rzeczywistym pozbawieniu wolności na podstawie postanowień o zastosowaniu i przedłużeniu tymczasowego aresztowania w tej sprawie nie może być mowy . Pozostały okres został bowiem – co już wyżej wykazano - w pełni prawidłowo zaliczony na poczet odbywania kar w innych sprawach, a co tym samym wyklucza jego zaliczenie, jak życzyłby sobie tego wnioskodawca, ponadto na poczet kary orzeczonej w sprawie Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze sygn. akt 422/09. Prawnie niedopuszczalna jest taka sytuacja, w której ten sam okres faktycznego pozbawienia wolności zostałby zaliczony oskarżonemu na poczet odbywania kar orzeczonych w dwóch różnych sprawach. Prowadziłoby to do całkowicie bezpodstawnego premiowania skazanego.

W tym stanie rzeczy, żądanie wnioskodawcy jest oczywiście bezzasadne i wynika bądź z niezrozumienia mających zastosowanie przepisów prawa, bądź też z przekonania wnioskodawcy, że są one niesprawiedliwe i przekonania, że mimo ich mocy dyspozytywnej sąd powinien jednak uwzględnić jego żądanie, wynikające z subiektywnego poczucia pokrzywdzenia. Jeżeli zaś owo poczucie pokrzywdzenia związane jest jedynie ze stosowaniem w czasie odbywania kar pozbawienia wolności w innych sprawach, reżimem równoległe stosowanego tymczasowego aresztowania, to zdecydowanie wyjaśnić należy, że nawet jeśli niedogodności wskazane przez wnioskodawcę we wniosku uznać za subiektywnie wytlumaczalne, to w żadnym wypadku nie dają one podstawy do dochodzenia odszkodowania za „niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie”. Podstawę do żądania odszkodowania za czas tymczasowego

aresztowania, zgodnie z art. 552 § 4 k.p.k. w zw. z art. 552 § 1 k.p.k. stanowić może jedynie taka sytuacja, w której oskarżony został pozbawiony wolności (choćby przez jeden dzień) na podstawie niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania, **a okres ten nie został skompensowany** poprzez jego zaliczenie na poczet kary pozbawienia wolności w tej lub innej sprawie. Sama różnica w rygorach odbywania kary pozbawienia wolności i tymczasowego aresztowania, nie daje natomiast podstaw do formułowania tezy o obowiązku zaliczenia tego samego okresu izolacji oskarżonego jednocześnie na poczet kary pozbawienia wolności odbywanego w innej sprawie i kary pozbawienia wolności orzeczonej w sprawie, w której stosowano środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania (tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 11 lutego 2009 r. V KK 392/08).

Z tych względów apelacja pełnomocnika wnioskodawcy jako oczywiście bezzasadna, nie została uwzględniona, a zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze został utrzymany w mocy.